

Секція: Економічні та соціокультурні системи: проблеми і перспективи менеджменту, фінансів, комунікацій.

Задоя О.А.

*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»
м. Дніпро, Україна*

ВІДНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Сучасний світ побудований на економічних взаємозв'язках, які в свою чергу виступають раціональною реалізацією міжнародного поділу праці. В цьому контексті беззаперечно головною ціллю бідь-якої національної економіки або регіональної економічної системи є прагнення досягти якомога вищого ступеню конкурентоспроможності на тлі динамічних процесів інтернаціоналізації та глобалізації світового господарства. Питанням створення відповідних передумов для ефективного використання національних економічних переваг задля утримання конкурентних позицій на міжнародних ринках займалися як вітчизняні, та і іноземні вчені, серед яких можна виділити роботи: Юринець З.В., Снежка В., Дракжайте А. [1-2]. Але сучасні виклики потребують дещо змінених підходів для визначення можливих шляхів відновлення конкурентоспроможності саме для України.

Агресія росії та початок повномасштабної війни значно вплинули на стан конкурентоспроможності України на міжнародних ринках. Потрібно вказати, що втрата індустріальних підприємств на тимчасово окупованих територіях, неможливість використання всіх логістичних шляхів, значно пошкоджена енергетична система та інші наслідки постійних військових злочинів росії звели нанівець всі досягнення в економічному сенсі за минулі роки. І наразі ми не можемо достатньо точно сказати на скільки великі ці втрати. Але, навіть орієнтуючись на публічні оцінки до війни, можна виявити певні моменти, які вказують напрямки необхідних покращень та реформ в різних галузях для підвищення конкурентоздатності української економіки на. За рейтингом індексу глобальної конкурентоспроможності (Всесвітній економічний форум), наша держава з 2007 року втратила 16 позицій [3]. Достатньо показовим є те, що навіть не втративши в останньому рейтингу балів, Україна все ж таки опустилася ще на 4 місця. Це вказує на неприпустимість національній економіці знаходитися навіть в статичному стані. Тому потрібно ретельно переглянути напрямки, які потребують негайного втручання держави, залучення суспільства та мотивування приватного сектору, що в свою чергу вказує на реформування соціально-економічної моделі в цілому [4].

Проводячи аналіз складових показників розрахунку індексу конкурентоспроможності, в якості орієнтиру потрібно брати не зміни відносно попереднього року – цього вже недостатньо в динамічно зростаючому світовому економічному середовищу – а брати до уваги показники, які є

характерними для нашого регіону. І якщо по відношенню до попереднього року в довоєнний час Україна показувала достатньо гарну динаміку (зниження тільки за двома показниками – фінансова система та здоров'я), то по відношенню до регіональних показників ситуація набагато гірша. Наша соціально-економічна система не відповідає навіть середньому значенню по наступним критеріям: інституції (безпека, соціальний капітал, захист інтелектуальної власності), інформаційно-комунікаційні технології (діджиталізація, доступ до швидкісного інтернету, якість мобільних послуг), макроекономічна стабільність (інфляція, динаміка зовнішнього боргу), здоров'я (тривалість життя), ринок праці (податки для працюючих, гнучкість ринку, права працівників), фінансова система (кредитування приватного сектору, капіталізація ринку, ринок страхових послуг), динамізм бізнесу (адміністративні вимоги, культура підприємництва, рівень підприємницького ризику). Також можна додати погіршення інфраструктури та зниження рівня кваліфікації, який прогнозовано впаде через масштабний відтік трудової сили в якості біженців.

Потрібно відзначити, що найбільше відставання спостерігається в показниках фінансового сектору та макроекономічній стабільності. Зрозуміло, що ці позиції тісно пов'язані. Тому в першу чергу потрібно приділяти увагу оздоровленню саме цих напрямків. Вже зараз можна побачити перші результати вдалої монетарної політики держави. Вдалося стабілізувати курс національної валюти, облікова ставка була знижена з 25% до 15%, інфляційні скачки були зупинені, та наразі цей показник таргетується на рівні 5% [5]. Але для динамічного шляху подолання кризи та відновлення конкурентоздатності нашої держави необхідні також зусилля і в приватному секторі та суспільстві. Лише поєднання трьох важелів соціально-економічної системи – держава, підприємництво, громадяни – ми зможемо досягти стійкого економічного розвитку та зайняти гідне місце в глобальній економічній системі. В даному напрямку потрібно провести додаткові дослідження, але вже зараз можна стверджувати, що провідну роль в кризовий період повинна відігравати держава в якості джерела реформ с залучення наукової спільноти та використанням світового досвіду.

Література:

1. Юринець З.В. Інноваційні стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності економіки України: автореферат дис. д-ра екон. наук: 08.00. 03. 2016. Львів. 43 с.
2. Snieška, V., & Drakšaitė, A. The role of knowledge process outsourcing in creating national competitiveness in global economy. *Engineering economics*. 2007. № 3(53). С. 35-41.
3. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/>
4. Економічна динаміка в нових геостратегічних реаліях: монографія [Електронне видання]. За ред. доктора економічних наук, професора А.О. Задої. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. 2020. 235 с.
5. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>